

Sermons in Stones #3 vraag 1
Ouderdom: een nieuw begin.
7 november 1986 PM.

Vraag 1

Geliefde Osho,

Er is iets drastisch fout met de manier waarop de maatschappij zorgt – of beter gezegd – faalt in de zorg voor ouderen. U heeft gesproken over het wettig maken van euthanasie voor hen die zo geestelijk of lichamelijk verzwakt zijn, dat je nauwelijks nog kunt zeggen dat ze levend zijn. Maar wat kan er gedaan worden voor hen die niet lichamelijk of geestelijk uitgeschakeld zijn, maar gepensioneerd zijn van hun beroepen en wiens familieleden nu volwassen zijn?

In het verleden voelde de familie zich verplicht om een of beide ouders in huis te nemen – vaak met desastreus gevolgen. Geweld tegen ouderen, bejaarden mishandeling is een epidemisch probleem in Amerika. Het alternatief is de ouderen in een tehuis te stoppen waar ze in het weekend uit een schuldgevoel en een gevoel van verplichting worden bezocht; of ze worden helemaal verwaarloosd. De tehuizen voor de ouderen zijn vaak deprimerend en maken eenzaam, als een onzekere staat tussen leven en dood. Het doet zo ondankbaar en onmenselijk aan dat de maatschappij mensen gebruikt en hen dan in de anonimiteit gooit. Zou u hier alstublieft over willen spreken?

Het ouderenprobleem is ontstaan omdat de mens nu langer leeft dan voorheen.

Al de oude skeletten die gevonden zijn in India, in China en andere oude landen bewijzen één ding: dat niemand langer dan veertig jaar leefde, vandaar dat het probleem van de ouderen zich nooit in deze maatschappijen heeft voorgedaan.

Het is vanwege dit feit dat de geschriften blijven zeggen dat in ons land de mensen nooit oud werden. Het was niet iets geweldigs, het was eenvoudigweg dat ze voor de ouderdom doodgingen. De dood kwam voor de ouderdom; nu komt hij erna.

En als een land meer modern is, leven mensen langer – negentig jaar, honderd jaar. In een paar landen zijn er duizenden mensen die de grens van honderd vijftig overschreden hebben. En op een paar speciale plaatsen hebben, vanwege hun voedsel, hun klimaat en hun genen, een paar mensen de leeftijd van honderd tachtig bereikt. En ze zijn nog steeds jong, ze werken nog steeds net als ieder ander.

Maar het probleem voor de maatschappij is dat werk begrensd is. De bevolkingsgroei is enorm. Nieuwe mensen komen in zo grote getale dat we plaats voor hen moeten maken, we moeten mensen met pensioen sturen. En binnenkort zullen we mensen zelfs eerder met pensioen moeten sturen dan we ze nu met pensioen laten gaan. Nu is het in een paar landen met zestig jaar, in een paar landen vijfenvijftig jaar, maar spoedig zal dit niet meer mogelijk zijn. Mensen zullen moeten stoppen rond vijfenveertig – want de druk van de nieuwe mensen die komen is zo groot dat als je hen niet de gelegenheid geeft ze chaos zullen gaan creëren.

Maar om iemand met vijfenveertig te pensioneren is gevaarlijk, het creëert veel psychologische problemen.

Ten eerste, iemand heeft enig werk nodig, enige creativiteit, het gevoel dat hij nodig is. Dit is een van de meest essentiële psychologische noden van de mens – nodig te zijn. Zo gauw je voelt dat je niet meer nodig bent, begint er plotseling iets in je dood te gaan, binnenin begin je ineen te krimpen – alsof de wil om te leven al zijn kracht, energie en hoop heeft verloren. Morgen is er niets anders dan duisternis.

En iemand die nutteloos voor de maatschappij is geworden – dat is wat pensionering is.... We maken het zo mooi als we kunnen door een mooi zakhorloge te geven, om het te vieren – het is gewoon een dekmantel. De werkelijkheid is, we gooien die persoon bij het afval: “Jij bent niet langer nodig, jouw werk is beëindigd. Nu gaan jongere mensen, met meer diploma’s, betere diploma’s die de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen kennen, je plaats innemen. Jij bent niet meer op de hoogte.” Plotseling ben je een postuum persoon geworden.

Je zult doorgaan met leven, ademen, eten, Maar het zal zoets zijn als een appendix bij een boek – het boek is uit, en niemand leest de appendix. Je gaat je waardigheid verliezen, zelfrespect; je gaat voelen alsof je overal buiten staat – je bent niet langer met de maatschappij verbonden, met wie nu aan de macht zijn; er is een grote kloof ontstaan.

Deze mensen gaan door een enorme innerlijke beroering en crisis.

Om hen in de familie te houden, zoals het in het verleden altijd werd gedaan, zal vervelend zijn voor de nieuwen zijn -- want deze oudere mensen hebben niets anders te doen dan te kritiseren. Ze zijn bereid om boos te worden, makkelijk geërgerd, geïrriteerd.

In feite is dat hun manier om de maatschappij en de familie te laten voelen dat ze nog leven, dat je ze niet zomaar kunt negeren. Ze doen het op een verkeerde manier, maar wat ze doen zou met grote compassie begrepen moeten worden: ze vragen gewoon om een beetje aandacht. Hun hele leven lang hebben zij aandacht gekregen – op kantoren, in de winkels, in de regering, waar ze ook waren, waren ze iemand. En nu zijn ze niemand – niet eens voor hun eigen kinderen.

En het probleem wordt meer complex want de kinderen hebben geen verplichting om zich druk te maken om deze oude mensen. Ze hebben zelf weinig tijd; spoedig zullen zij gepensioneerd worden. Voor de pensionering willen ze van het leven genieten – eten, drinken en vrolijk zijn.

En die oude mensen zitten daar maar, voortdurend te kijken wat je doet; ze worden plotseling erg spiritueel, moralistische voorstanders voor strenge tucht; ze beginnen mankementen te vinden in ieder leven – en niemand houdt daarvan. Niemand wenst bemoeizucht. Hun onafhankelijkheid om hun eigen leven te leiden op hun eigen manier is hun geboorterecht.

En deze oude mensen lijken wel idioot voor de jongere generatie, om de eenvoudige reden dat de jongere generatie meer weet, ze zijn beter opgeleid. De wetenschap verandert steeds hals over kop. Iedere generatie komt met de laatste ontwikkelingen, alle oude kennis wordt als vals geschrappt, als verkeerd begrepen.

Dat was in het verleden niet zo. Dingen zijn zo dramatisch veranderd dat we niet in staat zullen zijn het probleem op te lossen als we geen rekening houden met het geheel.

In het verleden was de situatie totaal verschillend, precies tegenovergesteld. Er was geen kloof tussen de jonge en oude generatie.

Het hiaat is pas in deze eeuw ontstaan. In het verleden, tegen de tijd dat het zes of zeven jaar was, begon het kind zijn vader te volgen – als de vader timmerman was, begon hij het hout te dragen, zijn instrumenten. Als de vader houthakker was, ging hij met hem mee het bos in – hoe gering ook de hulp die hij kon geven, en hoe weinig het ook was wat hij kon leren... want het beroep kwam met je geboorte. Je ging hetzelfde doen wat je vader deed en je voorvaderen eeuwenlang hadden gedaan, er veranderde niets.

Het gebeurde niet dat de zoon van de schoenmaker timmerman werd, of dat de zoon van een timmerman goudsmid zou worden. – het beroep kwam met de geboorte. Dus vanaf het allereerste begin wist het kind wat hij zou worden: hij ging een exacte replica van zijn vader worden.

De kwestie van een kloof deed zich niet voor. En de vader wist altijd meer, en het kind wist altijd minder – want de enige manier van weten was door ervaring. Een zoon van een timmerman moest leren door timmerwerk te doen. Natuurlijk had de vader meer kennis over de kunst, het vakmanschap, en de zoon zou nooit kunnen zeggen, “U bent uit de tijd.”

Daarom respecteren alle oude beschavingen oude mensen, omdat oude mensen altijd meer wisten dan jonge mensen. Oude mensen verwachtten hetzelfde vandaag ook, maar het is niet mogelijk – ze zijn vergeten dat het in wezen kwam omdat de ouderen meer wisten dan de jongeren.

Nu is de situatie precies omgekeerd: de jongeren weten meer dan de ouderen.

Je vader is misschien dertig jaar geleden van de universiteit gekomen. In dertig jaar is alles veranderd. En als jij van de universiteit komt, kan de vader niet verwachten – moet niet hetzelfde respect verwachten dat hij altijd in het verleden kreeg. De situatie is compleet omgekeerd. Nu weet de zoon meer; de vader moet zijn zoon om advies vragen want hij komt recent van de universiteit, en neemt het laatste onderzoek mee over welk onderwerp ook. Nu is ervaring niet meer de enige manier van leren.

We hebben scholen, colleges, universiteiten gecreëerd – een alternatieve manier van leren, die veel sneller is. De manier van ervaring opdoen is langzamer. Nu hangt hoe snel je kunt leren af van je intelligentie. Bibliotheken zijn beschikbaar, boeken zijn beschikbaar, leraren zijn beschikbaar. Als je gewoon bereid bent om te leren, kun je zoveel leren tegen de tijd dat je van de universiteit komt dat het vanzelf spreekt dat je op veel punten denkt: “Mijn vader gedraagt zich stom, mijn vader doet dingen die uit de tijd zijn – ze zouden niet gedaan moeten worden.”

Je vader kan dokter zijn – hij geeft medicijnen waarvan jij weet, want jij komt van de universiteit, dat ze niet meer gebruikt worden. Ze moeten niet gegeven worden, ze zijn gevaarlijk. En hij schrijft ze nog steeds voor, want in zijn tijd leerde hij dat dit de juiste medicijnen waren. Zulke drastische veranderingen hebben er plaats gevonden.

De jonge generatie heeft voor het eerst een hoger kennisniveau bereikt dan de oudere generatie. Als hij vriendelijk is, kan een jong iemand de ouderdom respecteren – maar het zal gewoon formeel zijn, niet echt. In het verleden was het een iets echts, niet formeel – hij voelde het echt zo. Nu kan hij het niet voelen.

Ik weet dat uit mijn eigen ervaring. Mijn docenten in de universiteit hadden hun examens, hun postdoctoraal, hun PhD twintig jaar daarvoor gehaald. In die twintig jaar was alles veranderd. Het verandert niet voor de doorsnee mens – want die gaat nooit naar de universiteit, die maakt zich niet druk. Maar wat er in de wereld van kennis gebeurt is dat mensen nog steeds luisteren naar iemand die alles verkeerd onderwijst.

Omdat ik al vanaf mijn kindertijd geïnteresseerd was in boeken, was het een constant probleem en conflict in elke klas. Ik kon hen geen respect tonen; ik zei tegen mijn leraren, “Formeel kan ik respect tonen, maar verwacht het niet in werkelijkheid, want wat je zegt is niet langer waar. En je werkelijk respect geven houdt in, dat ik accepteer dat wat je zegt waar is. Ik heb respect voor waarheid – daarom kan ik jou niet respecteren. Twintig jaar lang ben je niet in contact geweest met de ontwikkeling van kennis. Eenmaal afgestudeerd heb je nooit iets gelezen over wat er gebeurd is op jouw vakgebied.”

En de snelheid van onderzoek in alle onderwerpen is zodanig dat nu dikke boeken – in het bijzonder in natuurkunde, in scheikunde, in biochemie – niet meer geschreven worden, omdat tegen de tijd dat je een dik boek van duizend pagina’s schrijft het meeste al bewezen is achterhaald te zijn. Dus alleen tijdschriften, voordrachten worden gepubliceerd. En ook daarin moet je erg snel zijn want je bent niet de enige die aan het onderwerp werkt.

Albert Einstein werd eens gevraagd, “Als U de relativiteitstheorie niet ontdekt had, denkt u dan dat het ooit ontdekt zou zijn?”

Hij zei, “Binnen drie weken – hooguit.” Het was een grote schok want mensen dachten dat je daar een Albert Einstein voor moest zijn.

Hij zei, “Dat is waar, maar er zijn veel Albert Einsteins op de wereld die dezelfde lijn van onderzoek volgen. Het is slechts een kwestie van wie er het eerste mee komt, het is een race.”

En het bleek dat een andere Duitse natuurkundige alles over de relativiteitstheorie had ontdekt, maar te laat was om zijn bevinding te publiceren; anders zou Albert Einstein niet de eerste geweest zijn om licht te laten schijnen over het hele onderwerp. Deze man had alles ontdekt, hij was gewoon een beetje lui met het schrijven van zijn bevindingen – maar hij had het eerder ontdekt dan Albert Einstein.

Mensen zijn kleine details aan het onderzoeken – geen groot onderwerp, want een groot onderwerp duurt langer. Mensen nemen hele kleine stukjes van een onderwerp, zodat ze die snel kunnen beëindigen voordat iemand anders het doet, en dan kunnen ze het resultaat aan de universiteit geven, of aan wie ook die publiceert wat ze gevonden hebben.

Nu zijn er duizenden universiteiten over de hele wereld die aan hetzelfde onderwerp werken, duizenden geleerden.

En ik heb ontdekt dat mijn leerkrachten, zonder uitzondering, twintig of dertig jaar achterliepen. En omdat ik dat zei, werd ik een voortdurende lastpost. Colleges, universiteiten wilden me niet aannemen, me geen toestemming geven, en ze wilden daar geen reden voor opgeven. Op een of andere manier moest ik een directeur overtuigen.

Ik herinner nog steeds de scène....

Die directeur was een beetje gek. Hij was een toegewijde van de moedergodin Kali van Calcutta en elke morgen vanaf vier uur begon hij.... Hij was een erg grote man. Hij was in zijn jeugd worstelaar geweest en het verhaal ging dat hij in vroegere dagen de beroemde worstelaar Gama verslagen had – maar in die tijd was Gama niet langer beroemd. En deze directeur had het lichaam van een groot worstelaar; hij was zwart en zag er gevaarlijk uit. En vanaf vier uur werd de hele buurt door hem gekweld – “Jay Kali.” En hij had een erg luide stem, er was geen luidspreker voor nodig.

Toen ik op een paar plekken geweigerd was, dacht ik dat deze gekke persoon misschien wel kon overtuigen. Dus ik ging vroeg in de morgen om vijf uur. Hij was in zijn tempel – in zijn mooie bungalow had hij een kleine tempel en in de hele buurt klonk weerklonk “Jay Kali” – zege aan Kali. Ik ging de tempel in. Hij was alleen. Ik begon ook te schreeuwen, “Hulde aan Kali.”

Hij keek me aan. Hij zei, “Geloof jij ook in Kali?”

Ik zei, “Iedereen met een beetje intelligentie moet wel in Kali geloven. En u bent de grootste man die ik tegen gekomen ben.”

Hij zei, “Iedereen denkt dat ik gek ben.”

Ik zei, “Ze zijn allemaal gek.”

Hij nodigde me uit voor het ontbijt. En hij zei, “Wat doe jij.”

Ik zei dat ik in een bepaald college studeerde, maar dat ik van dat college afgestuurd was.

Hij zei, “Je gaat weg bij al die colleges en je komt naar mijn college. Ik zal je alle beurzen, alle hulp geven, want je bent de eerste persoon die me erkend heeft.”

Op die manier kreeg ik toegang tot zijn college. Maar toen ik eenmaal binnen was, zat hij in de moeilijkheden – professoren begonnen naar hem te komen.... Hij riep me bij zich en zei, “Dit is niet goed. Het lijkt erop dat je me misleid hebt.”

Ik zei, “Dit is waar, ik heb je overbluft – maar er was geen andere manier.”

Hij zei, Dan zul je één ding moeten doen: je moet helemaal niet naar die colleges gaan; kom alleen maar je examens doen.”

Ik zei, “Hoe moet het met het presentiepercentage in de lezingen?”

Hij zei, “Daar zorg ik wel voor. Je krijgt negentig procent presentie, maar ga niet naar de colleges! Want elke professor klaagt – het gaat niet om één professor; jij kwelt iedereen. Ze zeggen allemaal, ‘We kunnen nou eenmaal niet tegen deze jongeman op. Hij heeft de nieuwste ontwikkeling gelezen – en wij kunnen zien dat we twintig jaar achter lopen, maar we kunnen het niet klaarspelen om alles te lezen wat er in die twintig jaar is gebeurd. We moeten voor onze kinderen zorgen en de vrouw en de hele familie. En hij brengt ons zo in verlegenheid. Hij komt met feiten en we weten dat hij gelijk heeft, maar we kunnen die constante verwarring niet verdragen. En door hem verliezen andere studenten hun respect. Ze denken allemaal dat wij niets weten. Hij heeft een atmosfeer gecreëerd in het college dat alle professoren idioten zijn.’”

Ik zei, “Dat is waar, je hebt eerste klas idioten daar.”

Hij zei, “Luister, ik geef je alle voorzieningen om niet naar de colleges te gaan.”

Ik zei, “Dat is een uitstekende regeling, maar kan ik af en toe naar je tempel komen, gewoon om mee te doen in je eredienst?”

Hij zei, “Nu heb je geen reden meer om me te overdonderen. Ik was ook verrast omdat nog nooit iemand in mijn hele leven gezegd heeft dat ik een groot man was. Alleen deze jongeman heeft mijn spiritualiteit erkend. Je hebt me één keer overbluft, dat is wel genoeg.”

Twee jaar lang ging ik niet naar colleges, maar ging ik naar de universiteitsbibliotheek en maakte me klaar voor mijn postdoctoraal zodat ik de postdoctorale professors kon kwellen.

Tegenwoordig is elke jonge persoon die van de universiteit komt verder dan de oude generatie. Zijn stijl van leven is veranderd, zijn denken over de wereld is veranderd, zijn waarden zijn veranderd – en de oude mensen steken voortdurend hun neus overal in. Dus de enige oplossing die men wist was om die oude mensen in verzorgingstehuizen te stoppen.

Uit plichtsgevoel, uit schuldgevoel gaan de kinderen hun ouders daar opzoeken, maar niet uit liefde, niet uit vreugde. En veel vaker worden ze verwaarloosd; niemand gaat er ooit naar toe.

Ze leiden zeker een heel ellendig leven.

Ze hebben hun baan verloren, en met hun baan ook hun respect, met hun baan hun waarde, met hun baan het gevoel dat ze iemand zijn. Hun ego is vernietigd. Ze hebben hun familie verloren. Hun kinderen zijn volwassen en willen niet met hen samenleven – want zij zouden graag willen dat hun kinderen naar de muziek van Mozart luisteren terwijl de kinderen zijn geïnteresseerd in de Beatles. De oude mensen denken, “Beatles? – dat is geen muziek. Dat is gewoon waanzin, dat is geen dans!”

De kloof is zo groot dat ze onoverbrugbaar is. De oplossing is triest. De kinderen zijn weg, de familie is weg. Die verzorgingstehuizen zien er droevig uit; ze lijken wel een wachtkamer voor de begraafplaats – saai, neerslachtig, donker. Het is zeker een groot probleem en dit probleem gaat met de dag groter worden.

Mijn suggestie is: ten eerste, zo gauw oude mensen met pensioen gaan en hun familie hen naar een verzorgingstehuis stuurt, moeten je hun huwelijk ook opheffen – want liefde kan weer een nieuwe lente brengen. Het maakt niet uit of je vijftig of zestig jaar oud bent.

Ze hebben kinderen voortgebracht, ze hebben samengeleefd; nu is het tijd. Weg is het familieverband, ze zijn weggegaan van hun werk; ze zouden nu ook uit het huwelijk moeten stappen – want hun droefheid heeft veel te maken met de toestand van de man en vrouw die alleen achterblijven. Geen vrienden, geen baan – en ze hebben genoeg van elkaar, ze lijken geen belangstelling meer voor elkaar te hebben.

Het zou een vrije keuze moeten zijn: als een stel samen wenst te leven, staat hun dat vrij, maar als paren wensen te scheiden zouden ze respectvol moeten scheiden zodat ze hun leven opnieuw kunnen beginnen – en voor de eerste keer zonder zorgen. Ze hebben hun pensioen, geld is geen probleem meer; ze kunnen een nieuwe partner vinden, een nieuwe geliefde. En het is psychologisch vastgesteld, dat zelfs als een oude man verliefd wordt op een vrouw, zijn leven met tenminste tien jaar verlengd wordt – want liefde geeft sap aan je wortels, je wordt opnieuw jong, je begint opnieuw naar bloemen te kijken, aan poëzie te denken, aan schilderen te denken, liefdesbrieven te schrijven. Dus allereerst moet liefde een nieuwe kans gegeven worden.

En wat kan het voor kwaad? Als je twee lentes in je leven kunt hebben....

En nu heb je meer ervaring. Je zult niet opnieuw kinderen produceren – die fase is voorbij, je hebt jezelf genoeg gekweld. Je zult elke maatregel treffen om geen kinderen meer te laten komen.

En het is iets vreemds: zodra iemand verliefd wordt, gaat er veel veranderen – zijn gezicht heeft een andere gloed, zijn ogen worden glanzend, hij lacht meer. Hij gaat misschien zijn haar verven – het leven neemt een nieuwe begin – hij neemt mooie, nieuwe tanden. Hij moet een beetje jonger worden.

Volgens mij is liefde een soort chemie – het is scheikunde. Je lichaam begint op een andere manier te functioneren. Hij gaat eraan denken, als hij een man is, om ochtendwandelingen te maken, te joggen, zwemmen, om zijn lichaam fit te houden nu er een vrouw is. Voor zichzelf maakte hij zich niet zo druk om zijn lichaam, maar de vrouw....

En de vrouw zal zeker twintig keer meer voor haar lichaam zorgen. Het zal een mooie plek worden, want dan zullen in die verzorgingstehuizen mensen hun kamers in lichtere kleuren gaan schilderen, niet donker en droevig, mistroostig. Ze zullen er bloemen in zetten, ze zullen in de tuin gaan werken, misschien een wereldreis gaan maken, misschien een lange bootreis. Het leven kan blij zijn.

Ze kunnen mediteren, ze kunnen studeren. Veel van wat ze altijd hadden gewild waar ze geen tijd voor hadden... nu hebben ze de tijd, ze hebben het geld. Ze kunnen schilderen, ze kunnen beeldhouwen.

Mijn eigen idee is dat je in elke universiteit speciale klassen zou moeten openen voor deze oudere mensen die willen leren schilderen, die willen leren beeldhouwen, die muziek willen leren, die willen leren dansen. Ze zouden opnieuw naar de universiteit moeten gaan, een tweede fase van ontwikkeling.

Ik heb altijd het idee gehad dat die eerste fase van ontwikkeling de voorbereiding is voor leven en de tweede fase van ontwikkeling de voorbereiding voor de dood zou moeten zijn.

Je hebt geen enkele voorbereiding voor de dood, geen opvoeding voor de dood. Dit is een situatie uit balans. Iemand heeft de helft van zijn leven afgelegd, en je hebt hem getraind, je hebt hem ervoor

opgeleid. Nu moet je die andere helft niet als een kale woestijn overlaten. Hij moet opnieuw beginnen, met het tweede deel van zijn opleiding. Hij mediteert, hij leert creatieve kunst, hij danst. Hij schrijft poëzie, romans.

Wat hij ook wenst te doen in het leven... nu heeft het leven hem vol respect de tijd gegeven om alles te doen wat hij altijd al had willen doen, wat gewoon een droom voor hem was. Nu kan het werkelijkheid worden.

En hij moet bevrijd worden van alle oude banden – van huwelijk, of welke slavernij ook – zo kan hij naar alle kanten met nieuwe avonturen beginnen.

We kunnen het tweede deel zo mooi maken dat mensen die nog in het eerste deel zijn jaloers zullen zijn, zullen voelen, “Hoe lang duurt het voor mij nog om met pensioen te gaan?” Want die ouwelui zitten er echt van te genieten. Wij werken, verdienen geld; zij zijn zich gewoon aan het ontspannen, nemen zonnebaden op verschillende stranden van de wereld, met andere vrouwen.”

De ouderen moeten de jongeren gaan overtreffen – er is geen reden om verslagen te zijn. Op dit moment hebben ze een erg defaitistische houding aangenomen. Ze zouden het als een uitdaging moeten nemen: “Nu zullen we bewijzen het geen ellende is om ouder te zijn, dat het een enorme mooie ervaring kan worden.” Eigenlijk zou het mooier moeten zijn dan de eerste fase, want de eerste fase was enkel een voorbereiding op de tweede. En de tweede is de voorbereiding op het eeuwige.